

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage

**Varde
Kommune**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Indkomne høringssvar og myndighedsfordeling	3
4. Myndighedens bemærkninger til uddrag af høringssvar.....	3
5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	6
6. Bilag med kopi af høringssvar	7

Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til høringssvar fra Miljøstyrelsen og Varde Kommune.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 1. marts 2024 til 26. april 2024.

Der er i høringsperioden indkommet 2 høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af høringssvarene. Desuden præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

1. Liste med indkomne hørings svar

Nedenstående liste viser indkomne hørings svar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen
Foreninger/organisationer
Ingen bemærkninger
Privatpersoner og private lodsejere
Ingen bemærkninger

2. Indkomne hørings svar og myndighedsfordeling

Nedenstående liste viser uddrag af hørings svar og det er markeret med x hvilke/hvilken myndighed, der kommer med bemærkning til hørings svaret. I skemaet forkortes Miljøstyrelsen til: MST, Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen til: FE.

Hørings svar og afsender	Miljøstyrelsen	Varde Kommune
Indsatser med frivillig gennemførelse, MST		x
Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger, MST		x
Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode, MST		x
Behov for indsatser, MST		x
Andre bemærkninger, MST		x
Inddragelse af ejendomsstyrelsen hvis indsatser omhandler ændret hydrologi i militære øvelsesområder, FE		x

3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af hørings svar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne hørings svar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger. I skemaet forkortes Miljøstyrelsen til: MST, Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen til: FE.

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger
Afsender: MST Bemærker at Kommunalbestyrelsen er forpligtiget til at gennemføre Natura 2000-planen og henviser til formuleringen om frivillighed. Som medudgiver ønsker MST, at det specificeres yderligere, at kommunalbestyrelsen skal sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan. Der ønskes alternativ tekst til formuleringen: " <i>Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler</i> ".	Varde Kommune: Efter dialog mellem Kommunernes Landsforening og Miljøstyrelsen er der foreslået en alternativ tekst. Teksten tilrettes. I handleplanens kapitel 7 indsættes afsnittet: "Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej"

<p>Afsender: MST Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)</p>	<p>Varde Kommune: Teksten tilrettes, lovhenvi­snin­gen for Naturbeskyttelsesloven rettes til: ”lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022”</p>
<p>Afsender: MST Miljøstyrelsen bemærker, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens indsatser for den forudgående periode er realiseret. Styrelsen ønsker derfor, at den endelige plan suppleres med en præcisering. Der er behov for at uddybe i forhold til følgende indsats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilstanden af levestederne for plettet rørvagtel og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet. Indsats for levesteder for tinksmed nævnes, men indsats for plettet rørvagtel er ikke adresseret. 	<p>Varde Kommune: Varde kommune har ikke iværksat specifikke tiltag til at forbedre de kortlagte levesteder for plettet rørvagtel da disse allerede er i god tilstand.</p> <p>I handleplanerne i kapitel 3.1 indsættes: ”Der er kortlagt tre levesteder for plettet rørvagtel i de kommunalt forvaltede arealer af F56, alle i tilstandsklasse II. Kommunen har vurderet levestederne i forhold til arternes behov og de trusler der måtte være og ikke fundet anledning til tiltag til forbedring da de allerede er i god tilstand”</p>
<p>Miljøstyrelsen bemærker, at der ikke er redegjort for de kortlagte skovnaturtyper, som ikke er fredsskovpligtige eller offentligt ejede. Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for kommunens gennemførelse af den planlagte indsats, herunder hvordan sikring af en skovnaturtypebevarende drift og pleje er gennemført. Der er behov for at uddybe i forhold til følgende indsats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen. 	<p>Varde Kommune: Der er i området kortlagt mindre arealer med skovnaturtyper på arealer uden fredsskovpligt, heraf udgør den største 4 hektar og i alt er 6 forekomster større end 0,5 hektar. Teksten tilrettes.</p> <p>I handleplanens afsnit 3 tilføjes: Kommunen har i forbindelse med den generelle sagsbehandling været særligt opmærksom på at sikre de mindre, spredte forekomster af kortlagte skovnaturtyper uden fredsskovpligt.</p>
<p>Afsender: MST Miljøstyrelsen bemærker, at en planlagt indsats i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 er mangelfuldt adresseret i afsnittet om behov for indsatser, og skal derfor uddybes og præciseres. Det omhandler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilstanden af levestederne for klyde sikres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne. <p>Indsatsen er ikke adresseret i Natura 2000-handleplanen. Miljøstyrelsen gør endvidere</p>	<p>Varde Kommune: Levesteder for klyde er de små holme/øer i Filsø. De er kortlagt i god tilstand (klasse II). Den gode tilstand tilskrives gode prædator-fri rede- og fourageringsmuligheder.</p> <p>I handleplanen i afsnit 4 indsættes: Levesteder for klyde er små holme/øer i Filsø. De er kortlagt i god tilstand (klasse II). Den gode tilstand tilskrives gode prædator-fri rede- og fourageringsmuligheder. Arealernes tilstand følges.</p>

<p>opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder i god-høj naturtilstand, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.</p>	
<p>Afsender: MST Det er uklart, hvorvidt de forventede indsats for lysåbne naturtyper omfatter indsats på hedearealer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden. 	<p>Varde Kommune: Kommunen har ikke i tabel 4 skelnet mellem hedenaturtyper og de øvrige lysåbne naturtyper i området.</p> <p>Teksten tilrettes, så der i tabel 4 i cellen "Lysåbne naturtyper" tilføjes: " (herunder hedenaturtyper)".</p>
<p>Afsender: MST Det bør præciseres, hvorvidt tidligere realiserede indsats vedligeholdes. Det omhandler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indsats gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. 	<p>Varde Kommune: Følgende afsnit tilføjes i kapitel 4: "Indsats iværksat i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved afgræsning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000- indsats. Det fremgår af tabellen, at den igangværende indsats videreføres".</p>
<p>Afsender: MST Indholdsfortegnelsen mangler at bliver opdateret, efter afsnit 3.2 er udgået af Natura 2000- handleplanen.</p>	<p>Varde Kommune: Indholdsfortegnelsen tilrettes.</p>
<p>Afsender: FE Forsvarsministeriet lejer og ejer arealer inden for, eller grænsende op til, Natura 2000-området. Såfremt der påtænkes iværksat specifikke indsats for naturlige vandforhold på og omkring arealerne betegnet Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn og Nymindegab Skyde- og Øvelsesterræn, ønsker Ejendomsstyrelsen at blive inddraget. Dette med henblik på, at sikre at tiltagene ikke påvirker den operative brug af terrænerne negativt.</p>	<p>Varde Kommune: Ejere og brugere vil altid blive inddraget i forbindelse med projekter, der påvirker et områdes hydrologi.</p> <p>Det betyder ikke ændring i handleplanen.</p>

4. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

Miljøstyrelsen:

- Tabel 4: Igangværende indsats for Rydning af invasive arter er rettet til – og henvisningen ** er flyttet til rubrikken "Rydning af invasive arter"
- Umiddelbart efter tabel 4 er der tilføjet følgende " Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området."

Varde kommune:

I tabel 4 er teksten ændret for "Afgræsning af kortlagte habitatnaturtyper", så der for "ny indsats" og "samlet indsats" er tilføjet "op til" før værdien.

I tabel 7 er der under Varde Kommune indsat følgende initiativ "Borgerne orienteres om arbejdet med naturen via forskellige medier, f.eks. kommunens hjemmeside, kommunens facebookside eller en guidet tur".

5. Bilag med kopi af hørings svar

Varde Kommune

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2024 - 17440
Den 12/4- 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage område nr. 84

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Miljøstyrelsens bidrag til Natura 2000-handleplanerne
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022).

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode, jf. bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner § 2, stk. 4.

Natura 2000-handleplanen skal desuden indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret.

Følgende indsatser mangler enten redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen, eller der er brug for præcisering i den endelige plan:

- *Tilstanden af levestederne for plettet rørvagtel og tinksmed forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.*

Indsats for levesteder for tinksmed nævnes, men indsats for plettet rørvagtel er ikke adresseret.

- *For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen (uddybet nedenfor).*

Miljøstyrelsen bemærker, at der ikke er redegjort for de kortlagte skovnaturtyper, som ikke er fredsskovspligtige eller offentligt ejede. Kommunerne er jf. miljømålslovens § 37 a handleplanmyndighed for ikke-fredsskovspligtige arealer, hvorfor kommunerne er ansvarlige for, at Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af den planlagte indsats, herunder hvordan sikring af en skovnaturtypebevarende drift og pleje er gennemført.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke eller er uklart adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a, og skal derfor tilføjes eller uddybes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen

- *Tilstanden af levestederne for klyde sikres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne.*

Indsatsen er ikke adresseret i Natura 2000-handleplanen. Miljøstyrelsen gør endvidere opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder i god-høj naturtilstand, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.

- *Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.*

Det er uklart, hvorvidt de forventede indsatser for lysåbne naturtyper omfatter indsatser på hedearealer.

- *Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.*

Det bør præciseres, hvorvidt tidligere realiserede indsatser vedligeholdes.

Miljøstyrelsens bidrag til Natura 2000-handleplanerne

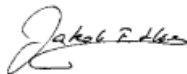
Miljøstyrelsen vil gøre opmærksom på, at Miljøstyrelsen forventer at foretage mindre tekstnære justeringer i noget af Miljøstyrelsens indhold. Miljøstyrelsen vil efter høringen kontakte den kommunale tovholder med opdateret indhold.

Andre bemærkninger

Indholdsfortegnelsen mangler at blive opdateret, efter afsnit 3.2 er udgået af Natura 2000-handleplanen.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Til:
Varde Kommune

Eft.:
Forsvarsministeriet
Forsvarskommandoen

Høringssvar Natura 2000-handleplan 2022-2027

Ejendomsstyrelsen fremsender hermed høringssvar vedrørende Natura 2000-handleplan Blåbjerg egekrat, Lyngsbos hede og Hennegårds klitter, nr. N83, samt Natura 2000-handleplan Kallesmærsk hede, Grærup langsø, Fiilsø og Kærgård klitplantage, nr. N84, til Varde Kommune.

Forsvarsministeriet lejer og ejer arealer inden for, eller grænsende op til, Natura 2000-områderne. Såfremt der påtænkes iværksat indsatser der ændrer de hydrologiske forhold på og omkring arealerne betegnet Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn og Nymindegab Skyde- og Øvelsesterræn, skal Ejendomsstyrelsen inddrages. Dette med henblik på, at sikre at tiltagene ikke påvirker den operative brug af terrænerne negativt.

Ejendomsstyrelsen har derudover ingen kommentarer til handleplanen.

Med venlig hilsen

Jane Fuglsang Bech
chefkonsulent
Chef for Natur- og Plansektionen

Dato: 12. april 2024

Enhed: Forvaltningsafdelingen
Sagsbeh.: FES-NPS16
Sagsnr.: 2024/005451
Dok.nr.: 986667
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriets
Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: +45 7281 3000
Fax: +45 7281 3005
E-mail: fes@mil.dk
www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201286
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: 7281 3159
E-mail: fes-nps16@mil.dk

Intern fordeling: CHFVA, CHNPS, NPS10